

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno Din 40
v Jugoslaviji 60
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostopna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poslilina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 56, upravnštva 538.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.636 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.365, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Tajinstvena pogodba.

Metode povojnih diplomatov so ostale enake onim, ki so se jih posluževali pred vojno. Popolnoma tajno se sklepajo med državami pogodbe najdalekosežnejšega pomena in potem, ko so od obeh strani prevzete določene obveznosti in potrjene s podpis ministrov, se predložijo parlamentom, ki so primorani jih potrditi. Kajti usodne posledice, ki bi nastale v mednarodnem položaju, ako bi parlament odrekel takim aranžmanom svojo sankcijo, ne onemogočujejo samo njihove zavrnitve, ampak celo najmanjšo korekturo. Opozicija pa je v vseh zapadnih državah, izveniši Anglijo, zato tu, da je vlada ne posluša, medtem ko večina obstoja zato, da pokorno pritrdi vsemu, kaj vlada naredi.

Vendar pa se nikjer drugod kakor v naši državi ne tira ta sistem tako daleč, da se javnost naravnost preseneča in sicer v vprašanjih, ki so najbolj življenjskega pomena za državo, oziroma njeno prebivalstvo. Toliko ozira do javnega mnenja ima danes vsaka država, da ga na take dogodke počasi pripravljajo, mu skuša vsaj sugerirati svoje razloge in namene in ga tako dobiti na svojo stran, oziroma se nanj nasloniti ali pa vsaj izvesti za njegovo razpoloženje ter se po tem kolikortoliko ravnati. Čisto drugače vlada Nikole Pašića, ki se že par mesecev z Italijo pogaja tako tajno, kakor svojčas turški sultan z velesilami, nato pa kar čez noč po svojih glasilih naznani, da stojimo pred pogodbo, ki ne vsebuje samo političnih in gospodarskih zahtev, ampak celo defenzivno vojaško konvencijo, ki se ima smatrati baje že za pravcato alijanso!

Pa da bi prizadeti narodi vsaj sedaj od vlade izvedeli, kaj se je sklenilo ali kaj se namerava skleniti, če ne drugače, pa vsaj v glavnih potezih. Naš današnji režim pa je očitno mnenja, da bi bilo najbolje, če bi ljudstvo sploh ničesar ne vedelo kakor to, da je nekaj sklenil, kaj, to pa nikogar nič ne briga kakor gg. ministre in generale. Kajti naš režim se čuti v vlogi božje previdnosti, ki vse prav naredi, kar naredi, narodi pa imajo to sprejeti v veri, da nihče ne ve boljše, kaj je za državo koristno, kakor ministrski kabinet, oziroma g. Pašić sam, ki menda še svojim kolegom ne pove, kaj namerava. Tako je delal svojčas zunanjo politiko v carski Rusiji Nikolaj II., oziroma častivredni Griška Rasputin.

Stojimo torej pred izvršenim dejstvom: Italija in Jugoslavija sta sklenili politično, gospodarsko in vojaško pogodbo vsaj v načelu in v glavnih potezih, kajti da se bo dovršila, ako se že ni, in da se bo potem podpisala, o tem pač ni več dvomiti. Jasnno je, da stoji ta dogodek v zvezi s konferenco male antante, in ker je mala antanta nekaj mandatar velike na jugovzhodu Evrope, je tudi opravičen sklep, da naša pogodba z Italijo spada v okvir politike velikih sil. Najbrže je Čehoslovaška zastavila po želji Anglije in Francije v Belgradu svoj vpliv, da se naše negotovo stanje z Italijo končno likvidira, da bo Jugoslavija zavarovana pred eventualnostmi, ki so ji sicer pretile in tako slabile njene sile. V prijateljstvu z Italijo bo Jugoslavija mogla v mali antanti igrati pristojajočo vlogo in biti v korist veliki antanti, kateri je interesni konflikt med našo državo in enim članom antante vsekakor prizadeval težkoče. Ako naša pogodba z Italijo zavaruje tudi proti morebitnim poizkusom premaganih držav, moliti naše posestno stanje, in ako se je Italija obvezala, da teh držav ne bo proti nam podpirala in da bo tako posredno zagovarjala evropski mir sploh na temelju spoštovanja versajske mirovne pogodbe in ostalih z njo zvezanih pogodb — potem pomenja naš aranžma z Italijo jako dragocen faktor za vzdržanje sedanjega relativnega mirovnega stanja na svetu sploh.

Če je temu tako, čemu je naša vlada vse to skrivala, in čemu skriva tudi še zdaj pred ljudstvom uže vsaj v načelu prevzete obveznosti?

Na to bi utegnili dobiti odgovor, če vzamemo v pretres nekatere podrobnosti te pogodbe, v kolikor jih izvem iz več ali manj v dejstvih utemeljenih poročil, domnevani in kombinacij belgrajskega časopisja.

Trdi se, da na Reki dobi Italija svobodne roke, kar ne pomeni nič drugega kakor da Reka ne postane neodvisna država, kakor sta se obvezali Jugoslavija in Italija v rapalski pogodbi, marveč italijanska posest. Da dobimo Boroš, Delto in Bankino, to je itak že v Rapallu pogodbeno določeno. Vsled tega moremo smatrati za koncesijo samo to, da dobimo baje za izvestno dobo let reško pristanišče v uporabo ali pa, kakor se glasi druga verzija, svobodno cono v pristanišču. Če dobimo reško luko v uporabo, se mora to vsekakor razumeti tako, da dobimo souporabo, iz česar končno sledi, da se nam mora prepustiti izvestna cona, kajti promiskuiteta pač ni misljiva. Naj bo že tako ali tako, neodpustljivo je, da naša vlada ne smatra za vredno tega javnosti vsaj sedaj, ko je vse vendar kolikortoliko gotovo, pojasniti. Če pa še ni gotovo, bi morala dati pojasnila tembolj, da se informira o javnem mnenju, ki je pač v demokratični državi vpoštevanja vreden činitelj. Z naše strani ne moremo dovolj jasno in odločno naglašati, da ne moremo nikakor odobravati, če se je v protislovju z rapalsko pogodbo neodvisnost Reke žrtvovala, kajti za nas je le-ta bistvenega pomena in tvori pravzaprav jedro in temeljno točko rapalske konvencije, dočim je vse drugo čisto akcidentalnega značaja. Mi bi se v tem slučaju glede naših gospodarskopoličnih koristi dogovorili s svobodno reško republiko, ne bili bi pa odvisni od Italije, ki nam ima zdaj po svoji volji dajati koncesije v reški luki, v katero bomo mi v teku par desetletij morebiti investirali lepe denarje, po preteku te dobe pa bo vse to za eventualno odškodnino uživala Italija. Dobili bi režim kakršnen vlada v Solunu, zaradi česar utegnemo slejaliprej priti z Grčijo v konflikt, ali pa kakršnen je vladal v Šlesvig-Holštajnu, zaradi katerega je potem med Avstrijo in Prusijo izbruhnila vojna. Kajti da ostanemo z Italijo za večne čase prijatelji, to more verjeti le največji optimist. Neodvisna Reka bi bila konflikte med Italijo in Jugoslavijo gotovo bolj zadrževala nego bi jih takšno stanje, ki pomenja končno vendarle nekaj konsorcij, v katerem nismo solastniki, ampak le sovporabljevalci za gotovo dobo.

Vprašanje je, če pomenjajo ostale točke te misteriozne pogodbe za nas toliko ugodnost, da lahko zanjo žrtvujemo rapalsko pogodbo. Toda o teh točkah vlada molči ravnotako kakor o točki glede Reke. Trgovinske pogodbe z Italijo, ki se ima zdaj perfekcionirati, pač ne moremo smatrati za tako koncesijo, kajti Italija je potrebuje najmanj tako kakor mi. Ostane vojaška konvencija, o kateri trdijo belgrajski listi, da se je sklenila. Ta konvencija ne more vsebovati ničesar drugega, kakor da bomo Italijo podpirali v slučaju kakšnega (za dolgo dobo let sila neverjetnega) napada od strani kakšne premagane države, dočim bi nas ona branila pred napadom Bolgarije, Madjarske in Avstrije, namesto da jih tajno podpira, dasi je član velike antante. Torej smo pravzaprav sklenili konvencijo z Italijo zato, da kupimo za bogvekatere druge ugodnosti, o katerih pa ničesar ne čujemo, njeno lojalnost, žrtvovali smo pa Reko! To je na eni strani značilno za politično moralo Italije, na drugi pa za diplomatično slabost naše vlade, ki nima druge poti, da si zagotovi lojalnost države, ki je kot član velike antante pravzaprav naš zaveznik, kakor da privoli v razveljavljenje sklenjenih paktov.

Zato pogodbe z Italijo ne smatramo za noben plus v naši zunanji politiki.

Čudne redukcije.

Zagreb, 14. januarja. (Izv.) Nenadna redukcija velikega števila uradnikov je izzvala v vseh zagrebških krogih splošno ogorčenje. Doslej je reduciranih samo v gospodarski stroki okoli 150 uradnikov. Mnogi zavodi so vsled redukcije naravnost uničeni, kakor n. pr. višja gospodarska šola v Križevcih, kjer so od ravnatelja do najmlajšega učitelja vsi reducirani izveniši slug. — V oddelku za notranje zadeve je reduciranih nad 200 uradnikov, med temi tudi banski svetnik Zorčić. V mnogih uradih počiva vse delo, ker je uradnike iz strahu pred lakoto vse veselje do dela minilo.

Vsebinska francosko-češke pogodbe.

Belgrad, 13. jan. (Izv.) Brez dvoma je, da je vprašanje francosko-češke konvencije poleg vprašanja razmerja do sovjetske Rusije tvorilo najvažnejšo točko razprav konferencie male antante. To vprašanje stoji še danes v ospredju političnih razmotiranj. Posebno se interesirajo za to, ali je tudi Jugoslavija pristala na to konvencijo. O njeni vsebini je bilo jako malo znanega. Od dobro poučene strani smo dobili o vsebini te konvencije sledeče podatke:

V prvem poglavju se obe državi obvezujeta, da vzdržujeta za svoji državi in sploh za srednjo Evropo v mirovnih pogodbah ugotovljeno stanje in pa stanje, določeno potom posebnih protokolov (n. pr. plebiscit v Šleziji itd.), kjer so odrejene razne državne meje in pripadnost raznih dežel k določenim državam.

Da ohraniti mirovno stanje, se obvezujeta obe državi v drugem poglavju konvencije, da se bosta natančno držali vseh dosedaj sklenjenih defenzivnih pogodb.

Tretje poglavje odreja spoštovanje vseh dostavkov in pristavkov k mednarodnim pogodbam, na katerih sta obe stranki interesirani bodisi direktno ali indirektno.

Obe državi se obvezujeta, da bosta delali popolnoma vzporedno za gospodarsko obnovo Evrope.

Peto poglavje določa obveznost Čehoslovaške in Francije, da ne bosta nikdar dovolili restavracije Hohenzollerjev niti v Nemčiji niti v kak drugi državi. Isto velja tudi za Habsburžane, glede katerih se obvezujeta obe stranki,

da bosta vedno stremeli za tem, da Mažarska izpolni vse dane obljube proti povrnitvi Habsburžanov na mažarski prestol.

Glede Avstrije se zavezuje Francija in Čehoslovaška v osmem poglavju, da bosta vedno varovali obstoječo politično samostojnost in neodvisnost sedanje avstrijske zvezne republike.

Deveto poglavje predvideva, da se v celokupnosti obdrži in izpolnjuje takozvani »italijanski sporazum« iz leta 1921 (Trgovsko-politična pogodba med Čehoslovaško in Italijo).

V dodatku k pogodbi se predvideva glede medsebojnih vojnih odnosov med obema državama, da za obe državi velja tudi za bodoče sporazum glede kontakta med vrhovnimi vojaškimi poveljstvi obeh držav, ki bosta tudi v bodoče sodelovali samo v splošnih vprašanjih vojaškega značaja, nikakor pa ne v kakšni politični akciji.

Nadaljnje poglavje odreja, da so vse druge tajne pogodbe obeh držav z drugimi državami nedopustne in da jih ne sme sklopiti nobena od obeh držav.

Zadnje poglavje vsebuje odredbo, ki določa, da se mora vsak spor v tolmačenju oziroma izpolnjevanju sporazuma reševati potom razsodišča. Končno se izjavlja, da bo ta sporazum takoj po podpisu od obeh strani predložen Društvu narodov.

Kakor je zvedel Vaš dopisnik, je besedilo te pogodbe dr. Beneš takoj po njenem sklepu predložil ne samo državam male antante, ampak tudi Belgiji in Poljski, ki sta pri tej politični pogodbi zelo zainteresirani.

Sporazum z Italijo.

SPORAZUM MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO JE USTMEN IN SE NI PODPISAN. — VLADNA MOLČECNOST O PODROBNOSTIH.

Belgrad, 14. januarja. (Izv.) Že v petek smo poročali, da je na seji zastopnikov male antante poročal dr. Ninčić, da stojimo neposredno pred sporazumom z Italijo v vseh vprašanjih, posebej glede Reke, in da je to njegovo poročilo izzvalo senzacije, dasi se dr. Ninčić v podrobnosti ni spuščal. Tudi danes se o podrobnostih ni nobenega uradnega poročila in se vsa časnikarska ugibanja, v katerih je brez dvoma jedro resnice, naslanjajo le na poročilo Agenzie Stefani, ki je pred štirimi dnevi objavila točke sporazuma o reškem vprašanju. Zanimivo pa je, da so te točke identične z onimi, ki smo jih mi iz dobrega vira objavili že 28. novembra in sicer edini izmed vseh listov. (Naše tedanje poročilo se je glasilo: »Med našo vlado in rimsko je prišlo do sporazuma v reškem vprašanju. Glavne točke sporazuma so te-le: Reka pripade Italiji, toda se za sedaj še obdrži okupacija, dokler se rapalska pogodba ne izvrši. Italija zato izprazni Delto in Boroš, Bankino pa dobi Jugoslavija v najem za 99 let. Poleg tega pa se izvrše mejne korekture v našo korist, predvsem v okolišju Triglava in sploh na meji Slovenije. Ta sporazum bi se imel izvršiti deloma v najkrajšem času, deloma pa pozneje, ker zahtevajo korekture meje dolgotrajno delo razmejnitvenih komisij. O tem sporazumu bo po naših informacijah obvestil narodno skupščino sam Pašić in sicer bo porabil priliko, ko pridejo na dnevni red interpelacije o zunanji politiki.« Temu poročilu smo dostavili, da se kljub eventualnim dementijem bližamo definitivni rešitvi tega vprašanja. Naše tedanje poročilo je bilo nato res uradno dementirano.) Agenzia Stefano je sedaj poročala, da dobi glasom sporazuma Italija Reko, mi pa Boroš, Delto in otok Lastovo. Sporazum se je dejansko izvršil, toda je dosedaj le ustmen in še ni podpisan. Dr. Ninčić še ni podal vsebine tega sporazuma in so zato vse tozadevne vesti, v kolikor že niso bile prej objavljene, več ali manj ugibanja ali pa glasovi iz kolikortoliko poučenih virov, ki pa se ne dajo

kontrolirati. Sporazum sam je bil sprejet v belgrajski javnosti večinoma simpatično, zlasti ker se misli, da s tem sporazumom preneha biti Italija izvor neprijateljske propagande proti naši državi. V drugih političnih krogih se pa na ta sporazum ne polaga preveč važnosti, ker pogodbe še niso nobeno poročstvo za prijateljsko razmerje med Jugoslavijo in Italijo, zunanje politični interesi obeh držav pa si, zlasti na Balkanu nasprotujejo, predvsem v Albaniji.

VLADNI KROGI HVALIJO SPORAZUM.

Belgrad, 14. jan. (Izv.) Tukajšnji uradni krogi presojaajo pomen sporazuma med našo državo in Italijo zelo optimistično. Sporazum bo v kratkem podpisan. Uradni krogi smatrajo, da je sporazum za nas zelo ugoden in da bo napravil dober vtis na vse, ki želijo miru. V političnem oziru smatrajo za pridobitev, da dobi naša država za priznanje suverenitete Italije nad Reko otok Lastovo in še nekaj manjših otokov okoli tega, ki so doslej pripadali Italiji. Dalje dobi naša država Boroš, Delto in Bankino. Tudi nekaj kmečkih občin, ki bi bile morale pripasti reški državi, dobimo mi, tako da bo Kastav dobil sedaj razširjeno zaledje. Dalje dobimo mi uporabo reškega pristanišča za 50 let. Merodajni krogi smatrajo, da nam je to potrebno, dokler ne izgradimo naših lastnih pristanišč zlasti v Dalmaciji. Italija se dalje obvezuje, da nam izroči vse porušene objekte v Borošu in Delti popolnoma popravljene. Vladni krogi so mnenja, da bi Reka za nas pomenila samo neko obremenitev, če bi sedanje stanje dalje trajalo, tako pa bomo imeli od sporazuma z Italijo vendarle nekaj koristi. Poslej bodo imeli korist od sporazuma tudi naše državne železnice, ker se bo prevoz blaga iz Mažarske na Reko preko naše države zopet obnovil. Kot politično korist smatrajo tudi okolnost, da bo dobila vlada v notranji politiki vsled sporazuma z Italijo svobodnejše roke proti Radiciu in izgleda, da je tudi to

bil močan razlog za g. Pašića, da sklene sporazum z Italijo. Tudi v zunanji politiki se bo naša vlada gibala svobodnejše, če bo vedela, da Bolgari in Mažari ne morejo več računati na italijansko pomoč.

Naglašja pa se v vladnih krogih s posebnim poudarkom, da se Jugoslavija nikdar ne bo oddaljila od Francije, ker je zveza s Francijo nekaj naravnega, čeprav ni pisana. Sporazum z Italijo zveze s Francijo ne kali.

OSTRI NAPADI NA VLADO.

Zagreb, 14. jan. (Izv.) Povodom vesti glede sklepa italijansko-jugoslovanskega sporazuma piše vse opozicionalno časopisje jako ostro proti vladi.

Poročilo dr. Ninčiča v ministrskem svetu.

SPORAZUM Z ITALIJO BO KMALU PODPISAN.

Belgrad, 14. jan. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je poročal zunanji minister dr. Ninčič o poteku in o rezultatih konference male antante in o pogajanjih med našo državo in Italijo, ki so bila te dni končana. Dr. Ninčič je poročal dalje o splošnem mednarodnem položaju, zlasti o ozirom na izid zadnjih volitev v Angliji in o poskusih obnovitve razmerja do Rusije. Poročilo dr. Ninčiča je vlada sprejela na znanje in je odobrila njegovo poročilo o sporazumu z Italijo, ki bo v kratkem podpisan. Glede obnovitve odnošajev z Rusijo se je vlada strinjala s sklepom konference male antante, da je treba to vprašanje odložiti. Nadalje je ministrski svet razpravljaj na podlagi sklepov konference male antante o posojilu Mažarski. Tudi ministrski svet je zavzel stališče, da je treba od Mažarske zahtevati gotove garancije glede uporabe posojila, zlasti da se ne bo porabilo za oboroževanje, in pa da Mažarska predvsem izpolni vse določbe trianonske pogodbe. Naša vlada zahteva zastopstvo v kontrolni komisiji za uporabo mažarskega posojila. Niti naša vlada niti mala antanta ne morete Mažarski dovoliti posojila, dokler Mažarska ne izpolni svojih finančnih obveznosti, ki jih ima do držav male antante.

Brez Slovencev in Hrvatov.

Belgrad, 14. jan. (Izv.) Na čast tujim diplomatom je bilo prirejenih v Belgradu več svečanosti, katerim pa ni prisostvoval noben Hrvat in noben Slovenec. To okolnost so tuji diplomati in časnikarji močno opazili, ker jim je bilo mnogo ležeče na tem, da se o razmerah v državi SHS informirajo stvarno in objektivno in ne samo od vladne strani.

Italija misli na obrambo.

Rim, 14. jan. (Izv.) Vlada je pozvala zasebne tvrdke, ki se pečajo z izdelovanjem orožja, naj svojih naprav ne preurede za kakšne druge obrate, ampak naj jih ohranijo v interesu obrambe dežele za bodočnost.

NOV POTRESNI SUNEK V ITALIJI.

Rim, 14. jan. (Izv.) V Mondolfo so čutili močnejši potres.

Velik požar v Splitu.

Velika nesreča za katoliške organizacije.

Split, 14. jan. (Izv.) Preteklo noč je nenadno nastal požar do temelja uničil palačo, v kateri so bili nastanjeni: Leonova tiskarna, Leonova knjigarna, dvorana katoliških društev, uprava in uredništvo »Jadrana«, Katoliški narodni savez, tajništvo saveza, prostori za gospodarsko hranilnico, skladišče nekega restavraterja, trgovina in skladišče pohištva, pisarna za promet tujcev. Škoda znaša nad 10 milijonov dinarjev, ker je vse uničeno. Človeških žrtev ni. — Ogenj je nastal v skladišču restavraterja in se je silno hitro razširil po celem poslopju. Škoda za katoliške ustanove je neprecenljiva in nenadomestljiva.

Plenarna seja HRSS.

Zagreb, 14. jan. (Izv.) Včeraj se je vršila plenarna seja HRSS. Na seji so bili navzoči vsi poslanci izvenših onih iz Like in Dalmacije, ki zaradi vremenskih nezdgo niso mogli priti. Predsedništvo je obvestilo navzoče predvsem o političnem položaju in o razgovorih z Radićem in dr. Korošcem, dalje je dalo pojasnila o formiranju opozicionalnega bloka in o pospešitvi rušenja sedanjega režima v zvezi z razgovori z dr. Korošcem in dr. Spaho. Dalje je predsedništvo poročalo o razmerah v Macedoniji in o razpoloženju tamkajšnjega prebivalstva napram HRSS v slučaju, če bi bile volitve svobodne. Predsednik je prebral poročilo Radićeva, v katerem opominja poslance HRSS, naj ostanejo složni in disciplinirani.

Po teh poročilih predsedništva se je vnela krajša politična razprava, katere rezultat so bili sledeči sklepi:

1. HRSS odobrava dosedanje delovanje Radićeva v inozemstvu in mu obnovlja njegov mandat za nadaljnje delovanje,
2. HRSS pooblašča predsedništvo stranke za nadaljnje delovanje in svrhu ustvaritve opozicionalnega bloka, čigar naloga naj bi bila, da strmoglati sedanjo Pašićevo vlado in izzove razpis novih volitev v svrhu sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci po volji ljudstva.
3. HRSS obsoja celokupno delo male antante in proglašja za hrvatski narod vse njene sklepe, zlasti one finančne narave za neveljavne.

»PRAVAŠ« USTAVLJEN.

Zagreb, 14. januarja. (Izv.) Državno pravdnštvo je danes prepovedalo nadaljnje izdajanje frankovskega glasila »Pravaša«. Uredništvo javlja, da bo stranka kmalu poskrbela za nov list, ki bo nosil naslov »Hrvatsko pravce«.

RAZGNAN KOMUNISTIČEN SHOD.

Zagreb, 14. jan. (Izv.) Za včeraj napovedani javni shod komunistov je policija razgnala.

PRED LAKOTO V NEMČIJI.

Pariz, 14. jan. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča, da je dr. Beneš izjavil njenemu dopisniku, da je lakota v Nemčiji neizogibna in da bo mala antanta morala napeti vse sile, da Nemčiji tozadevno pomore.

ŠTUDIJ ANGLEŠKEGA PRESTOLNEGA GOVORA.

Pariz, 14. jan. (Izv.) »Petit Journal« poroča, da se bo angleška vlada še nekaj

dni bavila samo z besedilom prestolnega govora.

FINANČNI ODSEK REPARACIJSKE KOMISIJE.

Pariz, 14. jan. (Izv.) Včeraj se je vršila prva seja finančnega pododseka reparacijske komisije, kateri so prisostvovali tudi ameriški opazovalci.

HEINTZE NI CERKVENO POKOPAN.

Pariz, 14. jan. (Izv.) V sporazumu s kardinalom Faulhaberjem in predsednikom vlade v. Kahrom in z nuncijem škof v Speyeru ni dovolil cerkvenega pogreba ubitemu separatistu Heintzeju.

Politične vesti.

Shodi SLS. Zbor zaupnikov SLS za ljubljansko okolico se je vršil včeraj dopoldne v Rokodelskem domu v Ljubljani. Bil je izredno dobro obiskan. Na shodu sta podala obširno poročilo poslanca dr. Kulovec in Stanovnik. Zbor je soglasno odobril politiko SLS in izrekel Jugosl. klubu zaupnico. — V nedeljo je bil na Vrhniki občni zbor okrajne KZ in shod zaupnikov za vrhniki sodni okraj. Na zborovanju sta govorila posl. dr. Kulovec in Stanovnik. Na občnem zboru je bil izvoljen stari odbor. Zborovalci so odobrili politiko SLS. — V Motniku in št. Gothardu v kamniškem okraju sta se vršila v nedeljo 13. t. m. dva lepa shoda. Poročal je posl. Janez Štrcin. Na obeh shodih se je izrekla zaupnica Jugoslovanskemu klubu, ki so ga zborovalci pozvali, da vztraja v dosedanji močati politiki. Razpoloženje med volivci za SLS ja najboljšje in ga nobene laži nasprotnikov ne morejo omajati. — V Polšniku je imel posl. Kremžar lep shod, ki je nanj došlo mnogo volivcev, da poslušajo poročilo svojega poslanca ter povedo svoje želje. Odobrili so politiko slovenskih poslancev. Razpoloženje za nadaljni boj zelo dobro. — V Radovljici se je vršil v nedeljo popoldne ob 3. uri občni zbor Kmečke zveze. Predsedoval je g. Jan. Po končanem občnem zboru so zborovalci po izčrpnih debati postavili kandidate za cenilno komisijo, v katere se bo vršila volitev prihodnje nedelje v Radovljici. Kandidata za to komisijo sta bila soglasno proglašena gg. Jan in župan Resman. Na to je poročal poslanec Gostinčar o političnem položaju. — Poslanec Brodar je imel pretekli teden shode v Besnici, Dovjem in Bukovčici. Shodi so bili prav dobro obiskani in se je povsod izreklo zaupanje Jugoslovanskemu klubu.

+ Puceljv shod na Brezovici pri Ljubljani. V nedeljo 13. t. m., po prvi maši je g. Pucelj imel svoj shod na Brezovici ob svitu slabo brleče sveče. Sveča slabo je brlela, da Pucelj od jutra ločil ni večera ter je svojega somišljenika Jorgelja pozdravil: »Dober večer!« V vznesenih besedah je pozdravil nato Pucelja voditelj Puceljevih samostojnežev gosp. Remškar s temi-le besedami: »Dragi tovariši! Na nekem shodu pred volitvami sem rekel: Zdaj ob volitvah že še kdo pride k nam, po volitvah pa ne bo nobenega hudiča, da bi nam kaj povedal. Danes pa je vendarle eden prišel, da nam bo kaj povedal.« In nato je pripovedoval g. Pucelj, da je centralizma kriva SLS in dr. Korošec. Govoril je tako de-

belo, da je poslušalce, med katerimi je bilo mnogo pristašev SLS, le še utrdil v prepričanju, da treba odločno držati bojno fronto proti samostojnim, demokratskim, radikalnim slovenskim in srbskim centralistom!

+ Manjšinski blok. »D. Volksblatte« označuje razne vesti o snovanju bloka narodnih manjšin kot plod prerazgretih možgan. Tak blok bi bil sicer potreben, ker se narodnim manjšinam v Jugoslaviji ne godi dosti bolje nego pod bivšo Ogrsko, toda med manjšinami ni misli na kak sporazum, ker išče vsaka izmed njih uspehov po svojih lastnih potih, mnoge od njih v naročju radikalne stranke. Nemška stranka ostane pri svoji dosedanji politiki.

Beleške.

Humorist g. Savič. G. Milivoj Savič je načelnik v ministrstvu za trgovino. Mož je vpliven faktor v ministrstvu trgovine in tudi sicer odtehta marsikatega evropskega gospodarskega strokovnjaka, saj tehta 140 kg. G. Milivoj Savič pa vsoto teže svojega položaja dosledno porablja proti Slovincem, oziroma proti slovenski industriji, katero hoče kratkoma prenesti v Belgrad in Srbijo. To svojo namero krepko podpira s publikacijami, s katerimi od časa do časa preplavlja našo javnost. Sedaj je našo javnost znova presenetil s svojim projektom, v katerem predlaga: Obstojne industrije na mejah naj se prenese v sredino države. Alkoholna industrija iz Vojvodine, Hrvatske in Slovenije naj se preseli v Srbijo in Bosno, ker prebivalstvo gorenjih pokrajin ni dovolj zanesljivo. Prepove naj se ustanavljanje novih tovarn v krajih, ki od meje niso oddaljeni več ko 50 km. Ovce, ki se izvažajo, naj se poprej postrijejo, da se tako dvigne izvoz volne. Odpravijo naj se iz državnih in občinskih naprav vsi motorji na petrolej in bencin. Mesto teh motorjev naj obratujejo parni stroji, ki rabijo destilirani premog; to pa zato, da bo za slučaj vojne dovolj amonjaka, žvepla itd. Vsem denarnim zavodom naj se odtegne 15 odstotkov vsega kapitala, da s temi odtegljaji more država graditi svojo vojno industrijo. — Metode, ki jih tu predlaga g. Savič spominjajo na metode zagrozenih merkantilistov pruskega kralja Friderika Velikega ali pa Jožefa II., ki je ukazal mrličke pokopavati v rjuhe, da ostane dovolj lesa za industrijo in da se dvigne tekstilna industrija. Po tem receptu skrbi za našo industrijo tudi g. Savič. In on je največji gospodarski strokovnjak naše države!

Dopisi.

WESTFALSKI SLOVENC.

V nedeljo, dne 6. januarja se je vršila v Gladbecku odborova seja Zveze kat. slovenskih društev v rensko-vestfalskem industrijskem okraju. Načelnik Anton Koncilja je otvoril zborovanje in je prisrčno pozdravil vse predstavnike. Posebno je opozarjal, da so bili vestfalski Slovenci vedno složni, v zadnjem času pa so nekateri Slovenci, ki se niso prej nič brigali za svoje rojake, v slovenskih časnikih objavili, da nismo zavedni Slovenci. To je razalitev za nas, je dejal govornik, mi protestiramo proti takemu obrekovanju. Kakor v domovini tako tudi v tujini bije naše srce za mlo slovenske domovine, za Jugoslavijo. Kot zavedni Sloven-

Edmund About:

12

Kralj gora.

Iz francoščine prestavila K. Hafner.

Rečeno, storjeno: ne da bi čakal odgovora, sem se pogumno približal in sem se obrnil k njej... V eter je za hip odgrnil njen pajčolan in videl sem najlepši obraz, ki je kdaj zmešal duha nemškemu prirodoslovcu.

Nek ljubki kitajski pesnik, znameniti A. Scholl pravi, da ima vsak človek v svojem srcu cel rožnovenec jajčec in v vsakem izmed njih počiva ljubezen. Da jo vzbudimo, zadostuje že en sam pogled ženske. Preveč sem učen, da ne bi vedel, da ta hipoteza nima trdnih tal in da je v očitnem nasprotju z vsemi razkritji anatomije. Vendar pa moram ugotoviti, da je prvi pogled gospodične Simons povzročil močan potres v okolici mojega srca. Občutil sem nenavadno ginjenost, ki pa ni bila boleča in zdelo se mi je, da se je nekaj zlomilo v koščeni skatliji mojih prs, pod kostjo. V istem hipu je moja kri razburjena valovala in lahko sem štel udarce žile.

Kakšne oči je imela, moj dragi gospod! Radi vašega miru vam želim, da nikdar ne spoznate enakih. Niso bile preveč velike in niso motile razmerja z ostalim obrazom. Niso bile niti modre, niti črne, temveč neke posebne barve, narejene zanje in zmešane čisto zase v nekem kotu palete. Bila je to živo rjava barva, nekoliko žametasta, kakršna se ne najde drugje kot na sibirskem granatu in na nekaterih vrtniškah cvetkah. Pokazal vam bom neko skabioso in neko skoro črno vrtnico, ki spominja, čeprav ne

popolnoma, na barvo njenih oči. Če ste bili že kdaj o polnoči v kovačnici, ste lahko opazili čudno svetlobo, katero povzroča kos žarečega jekla: vidite, prav taka je bila barva njenih oči. Ljubkost je poseben dar, katerega so deležne le nekatere stvari. Marjanine oči so bile na nek poseben način otročje in duhovite obenem, odkrito živahne, polne mladosti in zdravja in včasih gniljivo hrepence. Vso žensko duhovitost in otroško nedolžnost si bral v njih kot v odprti knjigi; toda oslepel bi bil, kdor bi jo bil bral dolgo časa. Njen pogled je žgal tako resnično, kakor resnično se imenujem Herman. Češplje vašega špalirja bi dozele ob njem.

Če se zmislim, da se je temu ubogemu Dimitriju zdelo manj lepa kot Fotini! V resnici, ljubezen je bolezen, ki čudovito poneumni svoje bolnike! Jaz nisem nikdar izgubil svojega zdravega razuma in prisojam vse stvari s hladno ravnodušnostjo prirodoslovca, pa zagotovem vas, da svet še ni videl ženske, ki bi bila podobna Marijani. Rad bi vam pokazal njeno sliko, kakršna je ostala zarisana na dnu mojega spomina. Videli bi, kako so bile njene trepalnice dolge, kako so se njene obrvi lepo bočile nad njenimi očmi, kako je imela majhna usteca, kako so se njeni zobje smejali v solncu in kako so bila njena majhna ušesa lepota v njenih najmanjših podrobnostih, ker sem anličnega duha in imam navado, da vse opazujem. Najbolj me je presenetila prosojnost njene kože; njena epidermija je bila nežnejša od žametne kože, ki obdaja lepe sadeže. Zdelo se je, da je barva njenih lic narejena iz nedotakljivega

prahu, ki osvetljuje krila metuljev. Če bi ne bil doktor prirodoslovnih ved, bi se bil bal, da bo plapolanje njenega pajčolana odneslo ta mehek sijaj njene lepote. Ne vem, če ljubite blede ženske in nikakor nočem mešati vaših misli, če slučajno ljubite tisto vrsto umirajoče elegancije, ki je bila nekaj časa v modi; vendar pa jaz v svoji lastnosti kot učenjak ne občudujem ničesar bolj kot zdravje, to veselje našega življenja. Če bi bil kdaj postal zdravnik, bi bil gotovo izvrsten človek za družino, ker se gotovo nikdar ne bi zaljubil v svoje bolnice. Pri pogledu na lep, zdrav in živahen obraz sem skoro tako vesel, kakor takrat, če vidim močan lep grm, čigar cveti se veselo razvijajo in čegar listja se še niso dotaknile ne gosenice, ne metulji. Zato sem tudi prvi hip, ko sem videl Marjanin obraz, občutil živo skušnjavo, da ji stisnem roko in ji rečem: »Gospodična, kako ste dobra, ker ste tako zdrava!«

Pozabil sem vam povedati, da poteze njenega obraza niso bile povsem pravilne in da njen obraz ni bil pripraven za portretiranje. Phidias najbrže ne bi bil hotel napraviti njene sohe; toda vas Pridier bi jo bil na kolenih prosil za nekoliko sej. Priznam, čeprav s tem morda razrušim vaše iluzije, da je imela na levem licu jamico, ki je popolnoma manjkala na desnem licu, kar je v nasprotju z vsemi pravili simetrije. Vedite tudi, da njen nos ni bil niti raven niti orlovski, temveč priprosto zavihan, po francoski. Toda še na šafotu bom zanikal, da bi bila radi tega kaj manj ljubka. Bila je prav tako lepa kot grške sohe, toda na drug način. Lepota se ne meri po nesprejemljivem tipu, čeprav to

zatrjuje Platon v svojih visokih razmišljanjih. Ona se menja s časom, z ljudstvi in duševno kulturo. Venera iz Mila je bila pred dva tisoč leti najlepša deklica v Otočju; ne verjamem pa, da bi bila leta 1856. najlepša ženska v Parizu. Peljite jo k šivilji na trgu Veudome ali k modistinji v ulici Miru. Predstavite jo v kateremkoli salonu, povsod bo imela manj uspeha kot gospa ta in ta, ki ima manj pravilne poteze in manj raven nos. Lahko so občudovali geometrično lepo žensko v času, ko ista ni bila drugega kot predmet umetnosti, določena, da ugaja očem, ne da bi kaj povedala duhu, enaka rajski ptici, na kateri občudujemo njeno perje, ne da bi poslušali njen glas. Lepa Atenčanka je bila prav tako proporecionirana, tako bela in mrzla kot tempelski steber. G. Mérimy mi je pokazal v neki knjigi, da jonski steber ni bil nič drugega kot slečena ženska. Vhod tempelja v Erechte, v atenski akropoli še sedaj počiva na štirih Atenčankah iz Periklejevega stoletja. Današnje ženske pa so mala zelo živahna bitja, lahke, gibčne in predvsem duhovite, ki niso ustvarjene zato, da nosijo na svojih glavah temple, temveč zato, da vzbujajo ženije, razveseljujejo delo, oživljajo pogum in razsvetljujejo svet z lučjo svojega duha. Kar ljubimo v njih in kar tvorijo njih lepoto, ni negibna pravilnost njih potez, temveč živahnost izraza in gibčnost čustva, ki nam manjka; je žarenje misli okoli slabe odeje, ki ne zadostuje, da jo obdrži; je migajoča igra njih vzbujene fiziognomije. Nisem kipar; toda če bi znal ravnanje z dletom in bi moral napraviti alegorično soho, vam prisegam, da bi imela jamico na levem licu in zavihan nos.

ci, kot pravi jugoslovanski državljani živimo tukaj. Vsi predsedniki so navdušeno odobrili načelnikove besede in so obljubili, ravno za voljo obrekovanja tem bolj marljivo delati in agitirati v duhu naše kat. slovenske Zveze. Hočemo biti verni katoličani, zavedni Slovenci, pravi Jugoslavlani. Nato smo poslali jugoslovanske pozdrave prevz. gospodu knezofu dr. Jegliču, prevz. škofu gospodu dr. Karlinu, pokrajinski upravi za Slovenijo, Jugoslovanski Matici, jugoslovanskemu konzulatu v Düsseldorfu. Sledilo je dalje predavanje o zgodovini slovenskega naroda, zlasti o jugoslovanski misli pri Slovencih.

Po poročilih predsednikov je še zdaj približno 30—40 odstotkov vseh Slovencev brez dela. Posebno ob levem bregu Rena v okraju Mörs je hudo za Jugoslovane, ker tam jugoslovanski brezposelni ne dobivajo nobene državne podpore (Erwerbslosenunterstützung). Zveza se bo zaradi tega okrnula na pokrajinskega namestnika v Düsseldorf in na konzulat, da intervenira v tej zadevi pri nemški vladi.

Razmere so še zdaj tako slabe, da bi gotovo veliko Slovencev šlo nazaj v domovino, če bi se mogli brezplačno peljati v domovino in s seboj vzeti svoje pohištvo. Ali ne more Jugoslavija v tem oziru kaj pomagati?

Predsedniki so hvaležno ugotovili, da se je domovina v zadnjem času zelo zanimala za vestfalske Slovence; vsak stik med Jugoslavijo in nami je zelo važen za nas. Še vedno upamo, da bodo naši rojaki kaj pomagali našim revežem. — Slovensko društvo v Hordelu je tudi pristopilo naši Zvezi, da obsega zdaj 20 društev. — Naznanili smo, da nas namerava obiskati v velikonočnem času duhovni svetnik Janez Kalan. Po taki seji, ki se je tako lepo vršila, smemo upati, da bodo tudi v novem letu naša društva napredovala in rasla in razširjala verski in narodni duh med vestfalskimi Slovenci.

NAPREDNE, SOKOLSKA IN ORJUNSKA OLIKA!

Preteklo nedeljo se je v Št. Vidu nad Ljubljano dogodil lep slučaj. Tolpe skoro vsake nedelje vinjenih naprednih junakov — sokolov in orjunašev kolovratni po cesti in eden od njih, ki ga lahko imenoma navedem, ustavi mirno po cesti idočo dekle ter ji nikakor ne pusti naprej. Dekle se seveda ne more braniti in se obrne ter hoče po ovinku domov. Sramota. Gospod pa, ki se je približal, jo brani in konstatira napredno oliko. Tedaj je pa bil ogenj v strelhi. Vse vprek so leteli dokumenti »naprednosti« naših junakov. »Daj ga, primi ga, smrkavca«. Gospod jih je miril, toda zastoj. Prav bližini hiš se ima zahvaliti, da je odnesel zdrave kožo.

Lepa naprednost, kaj ne: po cesti razgrajati in kuzati živalsko naravo ter zapirati mirnim potnikom pot. Naravnost čestitati moramo k taki naprednosti, ki je prišla že tako daleč, da človek kot v nazadnjaških roparskih časih ni več varen.

Le tako naprej! Mladi rod vam, naprednjaki, obeta največ slave. Sploh bi bilo potrebno še marsikaj pripomniti glede šentviškega naprednjaštva. Na svidenje!

Tržič. Na Silvestrov večer sta šla dva fanta iz Pristave mirno in dostojno proti Tržiču, kar počel strel iz Kozinove vile na Pristavi št. 16 na cesto. Fanta sta se seveda zelo prestrašila. Slišala sta šepetanje v oknu in zato je eden vprašal najprej slovenski, nato po nemški, kaj to pomeni. Na slovensko vprašanje ni bilo nobenega odgovora, na nemško se je pa čulo nerazumljivo mrmranje. V omenjeni vili stanujejo skoro sami Nemci, ki so večinoma mojstri itd. v tovarni Kozine v Tržiču. Kakor se vidi, se čutijo Nemci zopet kot gospodarji, nas pa imajo za hlapce. Pripominjamo, da je to že drugi slučaj streljanja iz omenjene vile.

Protestni shod hišnih posestnikov v Ljubljani

se je vršil v nedeljo dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«, ki je bila skoro nabito polna. Predsedoval je shodu predsednik organizacije hišnih posestnikov g. Frelih, ki je uvodoma poudarjal težavno stanje hišnih posestnikov in preobremenitev Slovenije po davkih in drugih javnih dajatvah. Pozdravil je zastopnika trg. in obrtniške zbornice predsednika gospoda Ivana Kneza in g. dr. Windischerja ter zastopnike raznih vnanjih organizacij. Prvi je govoril zbornični tajnik dr. Fr. Windischer, ki je poudarjal, da značijo pogosti gospodarski shodi, da naše prilike niso zdrave in da je breme javnih dajatev v resnici pretežno. Zbornica bo pri upravičenih zahtevah vedno podpirala njihova stremiljenja. Davčne razmere pri nas so postale take, da bi bili hišni gospodarji nadalje le še inkasanti in bilijeterji za erar in druge javne gospodarje.

Vprašanje davkov je v permanenti. Slovenci smo vajeni davkov, toda bremena ne smejo biti prekomerna in si ne damo podvezati svoje gospodarske vitalitete. Nato je navedel davčna plačila, ki so daleč presegla proračun sam.

V mesecih juliju, avgustu in septembru je bilo pobranega poslovnega davka v državi okrog 160 milijonov kron, od katerih je plačala Slovenija sama 40.000.000 kron. Posebno občutna je tudi osebna dohodnina in nujno potrebno je izenačenje davčnih zakonov. Mera je polna in smo na nevarni strmini, da zdržimo po silo v davčno nemoralo. Pripravljeni smo

plačevati davke, ali ti ne smejo izsušiti do ubožanja gospodarstva v naši Sloveniji. Nato je prešlo zborovanje na dnevni red in je govoril g. Frelih o 30-odstotnem državnem pribitku na direktne davke in o njegovem krutem učinku na najmarino. Obširno in temeljito je govoril g. kanonik Sušnik in sicer največ o neobhodni potrebi plačilnih nalogov v svrhu pregleda dolžnosti davkoplačevalcev. Opozoril je tudi na težave upraviteljev tujega premoženja, ker jim manjka vsak pregled. Tem jasnim in na praksu oprtim izvajanjem je sledilo viharno odobravanje. Dalje je poročal g. Frelih o podaljšanju zakona v varstvo najemnikov, ter poudarjal trde krivice, ki jih prizadeva ta zakon posestnikom, ki niso več niti gospodarji svoje lastne hiše. Načelnik Trgovske zveze g. Jelacina ml. je ugotovil popolno solidarnost organiziranih trgovcev s prizadevanjem in akcijo hišnih posestnikov in je ostro kritiziral poslovanje naše davčne uprave. Slovenija trpi težko gospodarsko škodo. Davkov se je pobralo polovico nad proračun. V Belgradu pravijo pritožiteljem, da naj iščejo krivce v Ljubljani. Ta davčna praksa, ki je specijaliteta Slovenije, mora izginiti, kakor tudi terorizem, ki vlada v raznih komisijah.

O socialnih nedostatkih, ki jih povzroča slab zakon, je govoril dr. Regali, ki je dokazal nevzdržnost položaja in nujno potrebo remedure. O razdelitvi Ljubljane v dimnikarske okraje ter o povišanih tarifah za ometalna dela je poročal zbornični član F. Stare.

Pri zadnji točki je poročal g. Frelih o kuluku, ki ga je smatrati pri nas za nekulturno napravo.

K vsem tem zelo umestnim izvajanjem pripominjamo, da smo mi proti povišanim taksam, davščinam in kuluku že pred meseci ostro nastopili, še predno je parlament o njih raspravljaj in sklepal. Žal, da nas je slovenska javnost tedaj premalo podpirala; naše poslance, ki so z največjo odločnostjo nastopali v skupščini proti zakonu o taksah, kuluku in davčnem izmogočanju Slovenije, sta »Jutro« in »Slov. Narod« za to še smejala; tedaj bi bili protestni shodi še mnogo bolj umestni kot danes, ko so zakoni že sprejeti.

Nato je bilo sprejetih več resolucij v smislu navedenih govorov, v katerih se odločno zahteva, da se zabrani podaljšanje varstva najemnikov po 1. januarju 1925. Država naj zgradi hiše za svoje urade in stanovanja za svoje nameščence. Omejitev hišne lastnine je protisocialna in onemogočuje razvoj trgovine, industrije in vseh pridobitnih poklicev. Protestirajo proti 30-odstotnemu pribitku na hišno najemniški davek, ki je že sedaj tako visok, da posestniku od najemnine ničesar ne ostane za popravilo in vzdrževanje hiše. Ta davek v Sloveniji naj se izenači z onim v Srbiji. Še bolj krivično pa je, da se je raztegnil tudi na deželne doklade. Dalje naj se uvedejo zopet davčni plačilni nalogi in naj se vrše predpisi davkov pravočasno in ne za cela leta nazaj. Tudi naj se občinske in okrajne doklade na hišnonajemniški davek po možnosti popolnoma odpravi. Tudi naj se ukinejo razne določbe zakona o taksah, o čemer smo mi že svoj čas obširno raspravljali.

Isto velja glede kuluka. V IV. resoluciji se zahteva, da se tudi kuluk takoj odpravi, ker je to nekulturnen davek in plačujemo v Sloveniji že itak dovolj raznih davkov in doklad in smo že na koncu davčne možnosti in ne prenesemo nobenega bremena več. Tudi so pri nas davčne podlage na kuluk mnogo višje nego drugje.

S tem je bilo to zanimivo zborovanje, ki nam je jasno odkrilo in opralo silni davčni vijak, zaključeno. Resolucije se bodo odposlale na pristojna merodajna mesta.

Dnevne novice.

— Nerazsvetljeni vlaki: Pišejo nam: Dolenjski večerni vlak je vedno nerazsvetljen. Zdi se, da se zopet nahajamo v vojnih razmerah. Čim dražji so vojni listki, tem slabše funkcionira ta uprava. Ljudje so ogorčeni. Mnogi se jeze nad ubogimi sprevedniki, ki pa vsled teh razmer ravno tako trpe. Za ženske in otroke je potovanje po Dolenjskem skoro že nevarno. Toda železniška uprava menda ni nič sram, ker nič ne ukrene, da bi se vlaki razsvetlili, kakor je predpisano. Ali je tu krivo vodstvo, ali pa kaka birokratična cokolija, to nas nič ne briga, mi se hočemo voziti tako, kakor se vozijo kulturni ljudje, saj moramo dosti drago plačevati. Zahtevamo remeduro!

— Razpis katehetskikh služb v stalno namestitev. Z ozirom na razpis katehetskikh služb v Murski Soboti in v Dol. Lendavi v Uradnem listu št. 114 z dne 22. decembra 1923 se vsled odloka viš. šolskega sveta z dne 4. jan. 1924, št. 138 podaljša rok za vlaganje prošnje po predpisanem načinu do 31. julija 1924. V tem času bo se nudila tudi prekmurskim katehetom priložnost, da položijo potrebni usposobljenostni izpit za poučevanje verouka na osnovnih in na meščanskih šolah ter se potegujejo za razpisna katehetska mesta v svrhu stalne namestitve. Vse ostale določbe prvega razpisa ostanejo v veljavi. — Okrajno glavarstvo, šolski oddelek v Murski Soboti, dne 5. januarja 1924. Okrajni glavar Lipovšek s. r.

— Iz naše pravne prakse. »Cillier Ztg.« poroča: Neka celjska tvrdka je temeljem fature izposlovala na tamkajšnjem okrožnem sodišču proti nekemu dolžniku v Belgradu razsodbo na plačilo in kasneje dovoljenje za ru-

bežen. Toda mestno sodišče (gradski sud) v Belgradu je izvršitev odklonilo z utemeljitvijo, da je smatrati sodišča v novih pokrajinah slej ko prej kot inozemska sodišča. — Vražji Belgrad! Kadar bi moral sam kaj plačati, smo mu inozemstvo, kadar pa moramo mi plačati, smo nerazdeljiv del edinstvenega naroda v edinstveni državi!

— Neupravičen ukrep. Novosadski »D. Volksblatt« poroča: V Bezdnu so Nemci otvorili tečaj za analfabeete. Ta tečaj je politična oblast razpustila in postavila učitelje pod policijsko nadzorstvo. — Ako oblast nima dokazov, da so se za analfabetičnim tečajem skrivali kakšni nedovoljeni nameni, je gornji ukrep pač nedopusten.

— Velik požar v Bijelini. Minole dni je v turškem delu mesteca Bijeline v Bosni nastal požar, ki je tekom ene ure uničil 30 lesenih hiš. 30 družin je ostalo brez strehe. Večina hiš je bila zavarovana.

— Izseljevanje iz Jugoslavije meseca novembra 1923. Izseljeniški komisariat v Zagrebu poroča: V mesecu novembru 1923 se je izselilo iz naše države 1467 oseb, od teh je bilo 897 moških in 570 žensk. Po zanimanju je bilo kvalificiranih 97, nekvalificiranih 546, poljedelcev 485, brez zanimanja (otrok) 245, raznih profesij 94. V Zedinjene države jih je šlo 471, v Kanado 139, v Argentino 240, v Čile 5, v Brazilijo 294, v ostale ameriške države 7, v Avstralijo 11. Skupno število izseljencev od 1. januarja do konca novembra 1923 znaša 7130. Poleg naštetih naših državljanov je v istem času odpotovalo iz naše države 1948 tujih državljanov v prekomorske kraje.

— Tatinski tovariš Viktor Knez iz Bizelj-skega, 14 let star, pekovski vajenec pri Francetu Foršku v Novem mestu, je ukradel svojemu součencu kompletno novo obleko in športno čepico, vredno čez 4000 kron in je pobegnil.

— Tat v vlaku. Italijanskemu državljanu Enrico Cattomeo je bila ukradena med vožnjo z Zidanega mosta iz žepa usnjata listnica s petimi predali, v kateri je imel 5217 lir denarja, potni list, 2 neizpolnjeni menici in več drugih važnih listin.

— Razne tatvine. Trgovskemu pomočniku Cirilu Štefetu v Kranju je bilo ukradeno kolo, vredno 9000 kron. Kolo in tati so zasledili. — Martinu Petku v Zabukovci je ukradel neki Franc Pencelj predelano oficirsko bluzo in hlače v vrednosti 2600 kron. — Neki policiji dobro znan tat je ukradel Katarini Dernovšek v Ljubljani črno moško obleko, zimsko suknjo in par moških čevljev v skupni vrednosti 16 tisoč kron. V Ljubljani na kolodvoru je bila ukradena kurjača južne železnice Alojziju Brinovec v kurilnici na glavnem kolodvoru rjava usnjata listnica, v kateri je imel manjšo svoto denarja, nekaj izplačilnih listkov južne železnice, garancijski listek od ure in nekaj listin. Brinovec ima brez listin okrog 600 kron škode.

Primorske novice.

p Brezpravnost v Istri. Pred kratkim so v krčmi Matija Krmea v Velikem Centurju pri Marezigah (na Koprščini) domači fantje prepevali — seveda slovenske pesmi. Navzoči slovenski fašisti so proti temu protestirali, naker je nastal pretep, v katerem so vlekli krajšo slamico fašisti. Par dni nato je pa že dobil krčmar Krmea dekret iz Kopra, da se mu odvzame koncesija, to pa zato, ker da se zbira jo v njegovi krčmi mladi fantje in pojejo slovanske pesmi, kar žali narodni čut Italijanov. Na novega leta dan ob treh popoldne je pa prišlo v Krmčovo gostilno 25 fašistov, med njimi neki odvetnik iz Kopra, ki so začeli Krmea brez vsakega povoda žaliti in ga kruto pretepiti! Koprski odvetnik se je dejansko udeleževal tega junaškega boja potindvajsetih proti enemu ter je gostilničarja udaril po glavi. Krmea si seveda vsako tožbo in pritožbo radi tega lahko prihrani, ker je v naprej gotovo, da bi povsodi pogorel.

p Proti zadnjim ostankom slovenskih srednjih šol. Kakor smo že poročali, je pred kratkim izšel vladni odlok, ki odreja postopno poitalijančenje tudi slovenskih srednjih šol. Zadata sta s tem zadnja ostanka slovenskega srednjega šolstva: učiteljske v Tolminu in novoustanovljena nižja realka v Vidmu. Škoda pravzaprav ne bo velika. Nižja realka v Vidmu je itak bila zgolj farsa in šteje v vseh štirih razredih skupaj le 43 učencev. Slovensko učiteljske (pod italijanskim vodstvom) pa brez slovenskih ljudskih šol kajpak tudi nima zmisla. Potemtakem bi bilo slovensko šolsko vprašanje v Primorju na celi črti rešeno. Temu pa seveda nikakor ni tako in če tega vprašanja ni na naravnejši način rešila zvezna pogodba med Italijo in Jugoslavijo, bo prišlo na dnevni red pač drugim potom.

p Smrt na kosi. V Alturi na Puljsčini je umrl tamkajšnji učitelj Ante Zuccoon, brat bivšega istrskega deželnega poslanca dr. J. Zuccona. Pokojnik je moral zaradi svojega narodnega prepričanja že začasa vojne prestat mnogo preganjanja. Ko so prišli Italijani, so ga vpokljili za neznatno pokojnino.

p Volk na Krasu. Na lovu tržaškega trgovca Radislava Petriča v Lokvi na Krasu so lovec 7. t. m. izsledili in ustrelili volka. Te zveri že nad pol stoletja niso videli na Krasu.

p Videmski občinski svet odstopil. Večina videmskega občinskega sveta, ki ima socialistično manjšino, je podala ostavko. Občinski svet se razpusti in za vodstvo poslov imenuje komisar.

Gospodarstvo.

ANGLEŠKI FINANČNIKI O JUGOSLAVIJI

Odlični londonski dnevnik »The Financial News«, ki predstavlja vodilno svetovno avtoriteto v finančnih zadevah, prinaša v svoji številki z dne 9. januarja letos interesanten članek o Jugoslaviji, iz katerega je razvidno mnenje Angležev o našem gospodarstvu in ki ga prinašamo v informacijo naših krogov v izveleku.

Pod naslovom »Jugoslav Budget equilibrium« govori najprej o proračunu za fiskalno leto 1923-24 in konstatira, da bo deficit prejšnjega proračunskega leta izginil v teku sedaj trajajočega. Jugoslavija je ona izmed dežel, katere proračun se nahaja v ravnotežju. Nadalje posebej omenja fakt, da izkazujejo suficit v znesku 20 milijonov nasproti deficitu prejšnjega leta v znesku 174 milijonov. Tudi to se navaja kot dobro znamenje.

V sledečih izvajanjih se konstatira, da je eksport v teku 9. mesecev l. 1923. po tonaži narasel za 28 odstot., po vrednosti pa za 88 odstot. napram isti dobi l. 1922. Na podlagi tega izboljšanja je verjetno, da bo trgovinska bilanca za celo leto 1923. pokazala višek eksporta nad importom, kar se bo zgodilo prvič po vojni.

Monopolisti dohodki, ki služijo za obrestovanje in odplačevanje zunanjih dolgov, so cenjeni na 2236 milijonov, medtem ko znaša celotni potrebitni znesek za izvršitev zgoraj omenjenih obveznosti samo četrtno tega dohodka.

»S finančnega vidika bi se mogla smatrati Jugoslavija za zanesljivega dolžnika.«

Zelo važen je zadnji odstavek pod naslovom »Zveza s Francijo«.

Angleški trgovski krogi opazujejo z zadovoljstvom to izboljšanje, vendar pa z druge strani oni gledajo z nezadovoljstvom novo smer v jugoslovanski zunanji politiki, ki da je zmožna ustaviti gospodarski napredek, dosežen v teku zadnjih par let. Če Jugoslavija sklene zvezo s Francijo, ki ima sredstva za draga oboroževanja in ki more potegniti Jugoslavijo v kako vojaško avanturo, nasprotno interesom dežele, bo njen zunanji kredit trpe lin ona bo nezmogla dobiti kako posojilo v Londonu ali Newyorku kljub jakosti njene gospodarske in finančne pozicije. Poljski zgled sam ob sebi zadostuje, da ne dopušča dvoma o finančnih posledicah take politike. Če hoče Jugoslavija dobro uporabiti svoje naravne zaklade, potrebuje tujega kapitala. Med tem, ko je Francija pripravljena dajati oboroževalne kredite za še par sto milijonov, vendar če se išče kapitalov za produktivne namene, sta edina glavna trga, ki se moreta vzeti v poštev, London in Newyork.

Iz teh izvajanj veleuglednega dnevnika je razvidno, kako mišljenje vlada v Angliji glede naših gospodarskih razmer in eventualne možnosti uložitve kapitala v Jugoslaviji. Jasno je, da bo morala naša zunanja politika iskati boljše vezi tudi z Anglijo.

* * *

g Žitni trg. Žitni trg je postal zadnje dni bolj čvrst, ker je ponudba blaga popolnoma prenehala. Inozemstvo ne kupuje ničesar. V Bački notira pšenica 335—340 Din, oves 230 Din, ječmen 275—280 Din, koruza 265—270 D, pšenična moka št. 0 (pariteta Zagreb) 5.85 do 5.94 Din, otrobi 175 Din.

g Kolonijalni trg. Na zagrebškem trgu notirajo kolonijalnemu blagu sledeče cene: sladkor v kockah 21.25 Din, kristalni sladkor 19 do 19.25 Din; kava: Rio navaden 33.50, Rio dober 35 Din, Rio la 36 Din, Rio fini 36.50, Salvador Grige 52 Din, Salvador lave 54 Din, Nicaragua 55 Din; riž: Splendor 9.35 Din, japonski Glace 6 Din; mast ameriška v zabojih 27 Din, jedilno olje 26 Din.

g Zlato v Ameriki. 1. januarja letos se je nahajalo 4 in četr milijarde dolarjev kovanega zlatega denarja. Denarja, papirnatega kakor zlatega je bilo v obtoku za 4951 milijonov dolarjev.

g Obtok bankovcev v Franciji. Po izkazu Francoske banke z dne 10. t. m. je znašal obtok papirnatega denarja 39.173 milijonov frankov in se je od prejšnjega izkaza z dne 3. t. m. zvišal samo za malenkostno vsoto 59 milijonov frankov. Tudi dolg države se je zmanjšal (za 200 milijonov frankov) na 23.100 milijonov. Predumji zavezniskim državam so znašali 4594 milijonov. Kovinsko kritje je doseglo 5837 milijonov frankov. Kakor je iz teh števil razvidno, se prerokovana inflacija ni uresničila.

g Vrednost zlatega franka na Poljskem. Kurz zlatega franka na Poljskem znaša 1.580 tisoč poljskih mark.

BORZA.

Zagreb, 14. jan. (Izv.) Devize: Pešta 0.31—0.34, Italija 3.9120—3.9420, London 377—380, Newyork 88—89, Pariz 4—4.05, Praga 2.5725—2.6025, Dunaj 0.1235—0.1255, Zürich 15.40—15.50. — Valute: dolar 88.

Curih, 14. jan. (Izv.) Devize: Pešta 0.02, Berlin 0.000000132, Italija 25.70, London 24.57, Newyork 577, Pariz 26.63, Praga 16.80, Dunaj 0.0081, Bukarešt 2.8525, Sofija 4.10, Beograd 6.45.

Naznanila.

Katehetski sestanek bo v sredo, 16. januarja ob petih popoldne v posvetovalnici KTD. — Referat: »Da ne bodo biseri zakopani« (Razmišljanje ob prirejanju novega katekizma, Ref. A. Cadež.) Rešitev vprašanja: Ali bo izšel list »Homilet« katehete.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.